

Jämtlands läns släktforskarförening

Meddelande nr 12
December 1982
Red: Elis Svensson

RAPPORT FRÅN MATTMAR 28 aug. 1982

En solig sensommarsöndag mötte vi upp i Mattmars församlingshem och togs emot av Mattmars hembygdsförening representerad av dess ordf. Maj Bring, spelmän från bygden och kyrkoherde Anders Eckerdal. Den senare gav oss en intressant skildring av industrins framväxt och den därmed sammanhängande befolkningsförändringen i Västjämtland och då i synnerhet i Mörsils och Mattmars församlingar. Han påpekade bl. a. att utvecklingen av skogshanteringen till skogsindustri på 1870 - 80-talen hade samma betydelse för vårt län som utbygandet av vattenkraften kring mitten av 1900-talet och turistindustrin i våra dagar.

Först 1717 fick man lagligt tillstånd att bygga husbehovssågar. När så de stora skogsbolagen kom in i bilden hände det att bönderna arrenderade ut avverkningsrätten på sin skog till bolagen på upp till 50 år. När sedan arrendetiden begränsades till 20 år resulterade det ofta i att skogsbolagen köpte upp skogsmarken. - Så kommer hela raden av sågverk efter Indalsälven, med engelskt kapital bakom de flesta. Befolkningen växer snabbt, dels beroende på den ökande livslängden men också på den betydande invandringen från andra delar av landet, t. ex. från Värmland. Den stora utvandringen till USA från dessa bygder börjar först vid 1800-talets slut för att kulminera efter sekelskiftet.

1868 och 1870 fick Mörsil och Mattmar mejerier och med dessa följde mejerskorerna som fick stor betydelse för bygden, inte minst som hustrur på bondgårdarna.

Järnvägsbyggarna var en annan befolkningskategori utifrån som ofta blev stannande. Men före järnvägen kom de första turisterna, och nog var det en framsynt kommunalman som redan år 1866 skickade ut en uppmaning till dem som tog emot "luftgäster" att ge dem en god behandling!

Till sist lite kuriosas: Visste ni att tjära var en av Sveriges större exportartiklar under 1600-talet? att mycket virke sändes från Sverige till England efter Londons brand 1666?

att Stockholms hamn ända till 1812 var den enda tillåtna utskeppningshamnen för trä?

Ja, vi fick en fin dag i Mattmar, och till det bidrog i hög grad Majs goda stutar och de spelvilliga musikanterna.

Birgit Wikström

* * *

GF:s KURSLEDARKURS

TID, TUR OCH TÅLAMOD bör en släktforskar ha. Att vi hade tid och tur att komma med på den KURSLEDARKURS för släktforskar som GENEALOGISKA FÖRENINGEN anordnade i Härnösand 17/9-19/9 1982 är vi tre från Jämtland, Birgit Wikström, Rune Gerdefalk och Gunilla Lindberg glada för. Vårt tålamod och intresse för släktforskningen blev om möjligt än större.

Vi tillbringade en solig helg i Härnösand, men som alla släktforskar förstår hade vi ingen tid att njuta av vädret.

Vi fick lära oss om det nya i släktforskningen: datorerna och databehandlingen av olika material, men också om alla de uppgifter som finns bevarade på våra olika arkiv och hur de kan användas. Här hann vi också med ett studiebesök på Härnösands landsarkiv.

Studiecirkeln som arbetsform diskuteras ur olika synvinklar. Ett viktigt utbyte av kursen var också samvaron och diskussionerna med övriga 20 deltagare, från Hälsingborg i söder till Överkalix i norr.

Vi hoppas på fler liknande kurser och rekommenderar dem varmt.

Gunilla Lindberg

* * *

FORSKARTRÄFF

Årets sista träff blir lördagen den 4 december kl 13.15 i Sparbankens toppsal, ingång från Samuel Permans gata, 4 tr (hiss).

Olle Sefastsson kommer att berätta om gårdsforskning och personhistoria - källor och arbetsmetoder. Servering med mandelkubb efter Birgit Linderströms speciella recept.

STUDIERESA 1-2 okt. 1982

Så har släktforskareföreningen genomfört sin traditionella årliga långresa (om man nu kan tala om tradition redan vid andra resan).

16 deltagare med glädjande god geografisk spridning (Åre, Strömsund, Förlinge, Hackås, Brunflo, Bräcke, Stockholm och Östersund) hade anmält sitt intresse. Första målet var landsarkivet i Härnösand, där arkivarierna Ingegerd Marell och Barbro Andersson svarade för en uppskattad rundvandring. Landsarkivet hade välvilligt ställt några forskarplatser till vårt förfogande och det forskades å det intensivaste ända till stängningsdags.

Resan gick därefter till Sollefteå där vi övernattade på anrika hotell Appelberg.

Morgonen därpå var målet landsarkivets registreringsbas och Svensk Arkivinformation (SVAR) i Ramsele. Några av oss föredrog att resa den underbara gamla vägen via Forsmo och Resele. Skönhetsupplevelsen blev inte mindre av att hösten visade upp sig i hela sin färgprakt.

Väl framkomna till Ramsele blev vi varmt mottagna av arkivarie Bengt-Erik Näsholm, som började med att visa upp de register som upprättats av registreringsbasen. Det var dödregister, register över personer ur sjömanshusens arkiv, register över torpare och nybyggare och mycket mera - i sanning en guldgruva för släktforskaren.

Näsholm fortsatte med att berätta om SVAR som (om man får tro honom) i framtiden skall bli något av släktforskningens Mekka. Syftet med SVAR är att lagerhålla microfichekort för hela landet. "Fichen" får man fram genom att konvertera de nuvarande rullfilmerna. Fichkortet skall därefter för en billig penning säljas till hugade spekulanter. Släktforskareföreningar eller enskilda personer kommer alltså i framtiden att kunna hålla sig med ett eget bestånd av källmaterial.

Liksom fjolårets Trondheimsresa var Härnösand-Ramsele-turen mycket givande och föreningens styrelse skulle uppskatta förslag till nya resmål.

Kjell Hoffman

* * *

* * *

Namn på medlemsbladet

Efter sommarens "förslagstorka" öppnades tydligen slussarna i samband med höstregnen. Ur den strida floden har vi fiskat upp följande (enligt förslagsställarna både möjliga och omöjliga) namnförslag:

Jämtanan
Jemt-ana
Urd
Ättartavlan
Antavlan
Släkttavlan
Hågkomst och härstamning (unpt.)
Livsminut och levnadsminne (unpt.)
Ursprung och utblick
Släktföljden
Bomärke och levnadstecken
Levnadstecknet
Släkt och levnad
Liv och levnad
Släktväven
Livsväven
Jamtfolket
Folkbladet (unpt.)
Släktbandet (unpt.)
Föreningslänken
Ursprung och samband
Några av namnen är redan upptagna och måste av den anledningen gallras bort.

Nu vill styrelsen ha hjälp med att välja och utlyser därför en rådgivande medlemsomröstning bland förslagen.

Sänd ett brevkort med ditt förslag till sekreteraren Elis Svensson, Hara 2208, 840 43 Hackås, senast den 31 december 1982.

Nya medlemmar 1982

Aronsson, Torbjörn
Täng 1413
830 43 ÅS
Norberg, Göta
Stenbärsvägen 23
831 62 ÖSTERSUND
Panther, Börje
Box 8
830 02 MATTNAR
Bergström, Erik J.
Samuel Permans gata 30 B
831 42 ÖSTERSUND
Grönlund, Arne
Box 72
830 19 STORLIEN

Hur blir man medlem i Jämtlands läns släktforskareförening? Enklast genom att sätta in årsavgiften för 1983 - 20 kr - på postgirokonto 28 91 92-7.

MIN SLÄKTFORSKNING

Ibland finner vi anledning att ändra på ett och annat - som t. ex. detta med en rubrik i medlemsbladet. Här låter vi i fortsättningen våra medlemmar berätta något om sig själva och om vad de sysslar med inom släktforskningen. Välkommen med ett bidrag!

Inga Rosell:

Det känns lite fel att skriva och berätta om sin forskning för medlemmar i Jämtlands läns släktforskareförening när man själv inte har några rötter här, men jag gör ett försök i alla fall.

Mitt släktforskarintresse startade i samband med bodelningen efter min mor. Jag minns hur min bror stod där med en oljetavla i handen och sa att den här var väl inget att spara. Och jag kan fortfarande komma ihåg hur det kändes när minnet av vad mamma berättat om tavlan vaknade. Med en gång visste jag att på auktion skulle den i alla fall inte. Här började jag mitt forskande, först efter gården på tavlan, sedan efter personerna på gården och så vidare. Så underbart roligt detta letande under dessa 5 år har varit. Under de här åren har jag mer och mer kommit till insikt om att namn har inte stort värde utan någon vetenskap om personerna bakom namnen. När jag hittat i vilken socken gården på tavlan låg var mitt nästa steg att kontakta hembygdsföreningen där. Vi har haft ett underbart samarbete till nytta för bägge parter. Uppgifter finns ju där man minst anar dem. Kanske hade jag ej utan denna mjukstart med Bankeryds Hembygdsförening vågat sticka in min nyfikna näsa hos avlägsna släktingar, på fabriker och museer och så vidare. Tack Bankeryd för hjälpen!

Det skulle varit mycket roligt att ha haft några rötter i Jämtland och kunna haft nytta av vårt fina arkiv. Tyvärr har både mina och min mans anfäder bott i södra Sverige, mest i Småland, men även i Östergötland och Västergötland. Jag har alltså mest rullat mikrofilm och jag är mycket medveten om min stora tacksamhetsskuld till vårt bibliotek och dess fina service.

Till sist ett litet tips. Ta fram delrapporter av Er forskning! Har Ni varit med om att Era närmaste varit ganska ointresserade när Ni kommit hemskenande och berättat att Ni hittat ett och annat om t. ex. Anders

Dunderfelt och hans Kersti. När man inte själv forskar är det ganska svårt att sätta in våra entusiastiska fynd i deras rätta sammanhang.

På min mans önskan har jag gjort en delrapport på vad jag hittills hittat om hans släkt, och som han sedan själv kompletterat med fotografier. Jag skall erkänna att jag var nog lite motsträvig, det var ju inte färdigt, tyckte jag.

Rapporten har fått ett mottagande i släkten som min man och jag fortfarande ej kan fatta. Vi visste inte att så mycket intresse fanns.

Redan på framställningsstadiet började mina barns intresse vakna och de erbjöd sig att hjälpa till, vilket ju gjorde arbetet så mycket roligare. Alltså fram för delrapporter som sedan kan kompletteras!

Väl mött på vår släktforskarförening!

* * *

Olle Sefastsson: Min gårdsforskning

Nyfikenheten över ens ursprung finns nog hos alla människor. För min del gällde min undran inte minst den lilla del av Jämtland som jag kom ifrån, d v s Ubyn, som är en del av nuvarande Gällö samhälle. Största delen av gården försvann ur släktens ägo vid mitten av 1930-talet, långt innan jag var mogen att förstå hur samhället fungerade. Så småningom började jag fundera: Vad hade gården egentligen varit? Hur länge ...? När så ett gårdsarkiv plötsligt kom neddimpande, var något slags forskning en naturlig följd.

Ett besök på Landsarkivet blev inledningen. Det skulle följas av många flera. Ur CIA:s rikhaltiga arkivförråd har jag lånat både domböcker, div. kyrkoarkiv och mycket annat. - Kartor och skivten får man dock lättare i Lantmäteriet (där fann jag fö o också en del av gårdsarkivet i en andra upplaga). I övrigt har jag haft god användning av både egna och andras jämtlandshyllor: Jämtlands och Härjedalens Diplomatarium, Räfsten med jästarna 1613, och mycket, mycket mera.

Gården hör ju ihop med byn. Förändringar på gården påverkar byn i stort - och tvärtom. Vid skiftet 1859, t ex.. bytte faktiskt alla gårdarna i byn mark i samband med att ägorna samlades, bebyggelsen spreds och en ny gård bildades.

Ett bland många problem: Hur mycket

allmän kulturhistoria ska man ta med? Förhållandet gård/by gör sig delvis självt, men ska man sedan också beskriva utvecklingen i Jämtland i stort? För en nybörjare är sådant svåra avvägningsfrågor.

Men forskning utan problem finns ju inte - och funnes den, skulle den inte vara intressant!

* * *

PRELIMINÄRA PROGRAMPLANER FÖR 1983

Januari

Frans Järnankar berättar om byforskning i Ytterhogdal.

Februari

Besök på lantmäteriet. Valfrid Larsson berättar om Gamla bykartor från stor-skiftet och laga skiftet och vad de kan ge för kunskaper om byarnas historia.

Mars

Söndagen den 20. Heldagsutfärd till Borgsjö. Stor släktforskarträff gemensamt med Midälva Genealogiska Förening. Måltider och program pris 80 kr. Tillkommer resa i ab. buss. Detaljprogram och anmälningsstid senare.

April

Söndagen den 10. Släktforskarföreningens årsmöte på länsbiblioteket.

*

Årets sista träff ... 1982

blir alltså nu på lördag den 4 dec. Efter Olles föredrag kommer vi att summera erfarenheterna från höstens verksamhet och dryfta våra planer för det nya året.

Vid samma tillfälle hoppas styrelsen att medlemmarna kommer med nya friska uppslag till program för våra träffar - föredragsämnen - kursdagar - studiebesök mm mm.

Om Du inte har möjlighet att komma med nu - och går och bär på en god idé - hör av Dig till någon av styrelsens ledamöter!

*

*God Jul
Gott Nytt År*

FÖRENINGENS FUNKTIONÄRER 1982

Styrelse:

Birgit Wikström, Regementsg. 19 ordf
831 41 ÖSTERSUND Tel 063-11 34 21

Birgit Linderström, Oldberg v.ordf
830 22 PÅKER Tel 063-600 10

Kjell Hoffman, Kyrkgatan 74 kassör
831 34 ÖSTERSUND Tel 063-12 42 15

Elis Svensson, Hara 2208 sekr.
840 43 HACKÅS Tel 063-410 21

Kjell Risberg, Högstälägdén 1264
840 43 ÅS Tel 063-304 42

Olle Sefastsson, Birka 1496
840 43 ÅS Tel 063-305 11

Sven Schylberg, Grytan 2450
834 00 BRUNFLO Tel 063-207 01

suppl.:

Irma Ridbäck, Aspnäsgatan 24
832 00 FRÖSÖN Tel 063-10 16 38

Frans Järnankar, Storån 1366
820 90 YTTERHOGDAL 0680-610 10

Inga Rosell, Häggvägen 11
832 00 FRÖSÖN Tel 063-430 14

revisorer:

Nils Dahlberg, Regementsg. 30
831 35 ÖSTERSUND Tel 063-11 08 21

Hans Jacobsson, Högåsvägen 5
831 43 ÖSTERSUND Tel 063-11 56 49

rev.suppl.:

Maria Nilsson, Klösta 2056
830 30 LIT Tel 0642-104 85

valberedning:

Arne Åkerblom, Gräftågränd 4
831 71 ÖSTERSUND Tel 063-850 59

Harry Jacobsson, Hornsgatan 8 B
832 00 FRÖSÖN Tel 063-12 84 03

Charlotte Johansson, Stenbärsv. 19
831 62 ÖSTERSUND Tel 063-11 50 52

Lokalombud i kommunerna

Berg

Birgith Carlsson, Hoberberg 2150
840 40 SVENSTAVIK Tel 0687-120 79

Bräcke

Märtha Åhlund, Ulvsjö 1257
840 60 BRÄCKE Tel 0693-120 34

Härjedalen

Frans Järnankar, Storån 1366
820 90 YTTERHOGDAL Tel 0680-610 10

Krokom

Johan Gustafsson, Box 11
830 51 ÖFVERDAL Tel 0640-301 00

Ragunda

Stina Eliasson, Box 70
840 76 STUGUN Tel 0695-103 91

Strömsund

Birger Källberg, Box 17
830 03 FAVSNÄS Tel 0670-200 23

Åre

Sylvia Forss, Björkvägen 1
830 05 ÅRE Tel 0647-112 52